

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет
Кафедра етнології та краєзнавства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна антропологія

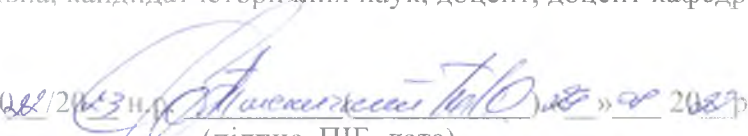
для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
другий (магістерський)
Етнологія
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021 /2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та одінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Ігнатенко Ірина Василівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства.

Пролонговано: на 2021/2022 н.р. « 2021 р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. () « » 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Ігнатенко Ірина Василівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

_____ (Капелюшний В.П.)
(підпис)

Протокол № 13 від 30 червня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від № 7 від 26 серпня 2021 року.

Голова науково-методичної комісії _____ (Терес Н.В.)

ВСТУП

Мета дисципліни направлена на формування системного уявлення магістрів про соціальну антропологію – науки та навчальної дисципліни про культуру, суспільство, соціалізацію, соціальні зв'язки в різноманітті їх проявів.

Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати:

- тенденції становлення та розвитку соціальної антропології;
- основні поняття, категорії й терміни визначення дисципліни;
- розвиток та становлення соціальної антропології в Україні та світі;
- ключові методики запису інтерв'ю.

2. Вміти:

- застосовувати основні наукові підходи та сучасний науковий інструментарій;
- скласти програму-запитальник для інтерв'ювання в області соціальної антропології;
- провести інтерв'ювання;
упорядкувати зібрані матеріали для подальшого наукового опрацювання;
- використовувати отриманні теоретичні знання та здобуті практичні навички для реалізації соціальних проектів.

3. Володіти:

- навичками аналізу історичних, етнографічних, фольклорних джерел;
- методами і специфікою польового дослідження;
- готовністю до публічного виступу;
- вмінням доводити власні висновки, пропозиції, аргументи тощо.

3. Анотація навчальної дисципліни

Соціальна антропологія – галузь історичного дослідження, яка фокусується на різноманітності життєвого досвіду людей в різних соціальних групах, їх взаємовідносини та роль в економічних і культурних структурах і процесах, - має тривалу і досить динамічну власну історію розвитку та, відповідно, вельми багаті наукові традиції..

Дана дисципліна приділяє увагу становленню людини у традиційному українському суспільстві сер. XIX – поч. XX ст., як соціальної істоти та основним інституціям, що сприяли процесу соціалізації індивідуума.

Важливі теми, яким приділяє увагу курс (приміром, соціалізація дитини) мають очевидне практичне значення, приміром для роботи в соціальних сферах.

4. Завдання (навчальні цілі): формування цілісної системи знань про ключові поняття сучасної соціальної антропології: культура, соціальні інститути соціалізація, ідентичність тощо.

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1.знати; 2. вміти; 3.комунікація; 4.автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з Код Результат навчання (РН) дисципліни
1.1.	<i>Знати основні тенденції становлення та розвитку соціальної антропології</i>	<i>Лекція, самостійна робота</i>	Контрольна робота	10%
1.2.	<i>Знати основні поняття та визначення; предмету область соціальної антропології. Розвиток та становлення дисципліни</i>	<i>Лекція, самостійна робота</i>	Презентація	10%
1.3.	<i>Знати базові категорії та поняття; методика й практики дослідження соціальної антропології</i>	<i>Лекція, самостійна робота</i>	Бліц-опитування	20%
2.1.	<i>Вміти застосовувати основні наукові підходи та сучасний науковий інструментарій;</i>	<i>Лекція, самостійна робота</i>	Бліц-опитування	20%
2.2.	<i>Вміти провести інтерв'ювання та опрацювати зібрані матеріали для подальшого наукового опрацювання та передачі до архіву</i>	<i>Лекція, самостійна робота</i>	Самостійна робота П	20%
2.3.	<i>Вміти використовувати отриманні теоретичні знання та здобуті практичні навички для реалізації соціальних проектів</i>	<i>самостійна робота</i>	Підсумкова контрольна робота (залік)	10%
4.1.	<i>Прийняти і обґрунтувати рішення щодо корисних та суспільно важливих рішень у соціалізації осіб (приміром, військових які повернулися із зони АТО)</i>	<i>Самостійна робота</i>	Підсумкова контрольна робота	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання.

Програмні результати навчання	1.1.	1.3.	2.1.	2.2.
1. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень	+	+	+	
13. Знати та розуміти методологію проведення етнологічних досліджень та організації етнографічних експедицій	+			
14. Демонструвати вміння формулювати наукову проблему, робочі гіпотези, дослідницькі завдання та методи їх вирішення в предметному полі етнології		+	+	+
15. Вміти адаптувати результати наукових досліджень під час організації науково-дослідної роботи етнолога по збиранню та опрацюванню етнографічного матеріалу.		+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів семестрове оцінювання*:

Контрольна робота (тест): РН 1.1, 1.2, 1.3 — 30 балів/ 18 балів.

Матеріали з перевірки самостійної роботи: РН 1.2,2.1.,2.2. – 40 балів/18 балів

Бліц-опитування з тем: ЗМ 1: РН 1.2.1.3.2.2. – 20 балів/ 12 балів.

Підсумкова контрольна робота (залік): РН 2.1, 2.2 – 20 балів / 12 бали.

* Примітка: максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки.

- підсумкове оцінювання - залік

7.2. Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів: бали, отримані за модульні контрольні роботи (у формі тестування); бали, отримані за самостійні роботи та участь у бліц-опитуванні; бали, отримані за підсумкову контрольну роботу.

Зміст курсу складається з одного змістовного модуля, який включає в себе лекції, семінари та самостійну роботу студентів, що завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу курсу.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється під час семестрового оцінювання (самостійні роботи та бліц-опитування) та підсумкового оцінювання (підсумкова контрольна робота (залік))

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання максимум 80 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 20 балів).

Змістовий модуль 1.			Підсумковий модульний контроль
80 залікових балів (максимум)			20 балів (максимум)
Семінарські заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	
20 макс.	30 макс.	30 макс.	

Семінарські заняття

Упродовж семестру оцінюється робота студента під час кожного семінару (усне опитування). Під час семінару студент має можливість отримати від 1 до 5 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 2 бали;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Самостійна робота

Основним завданням самостійної роботи є розширення та поглиблення студентами теоретичних знань з дисципліни та отримання практичних вмінь самостійного пошуку, вивчення та аналізу різноманітних історичних джерел та наукової літератури.

Виконання самостійної роботи перевіряється у вигляді презентації теми з переліку для самостійної роботи або обраної теми, узгодженої з викладачем. Презентація подається на перевірку через електронну адресу викладача. Термін виконання – до кінця змістового модуля. Виконання однієї презентації з перевірки самостійної роботи студентів оцінюється від 1 до 30 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція, зрозумілі та чіткі слайди, є незначні помилки 25-30 балів;
- тема розкрита неповно, робота переобтяжена текстом або картинками 20-24 балів;
- невдало підібрано приклади, порушено логіку викладу матеріалу, висновки сформульовано не точно, презентацію важко сприймати, непродумано оформлення слайдів 10-19 бали;
- проект акцентований на темі, але не висвітлює її, є фактичні помилки, неточності, кількість слайдів не більше 5, не має списку використаних джерел та літератури бали. 1-9

Перелік тем для самостійної роботи викладач висилає електронною поштою після проведення першої лекції.

Модульний контроль

У курсі передбачено 1 *змістовий модуль* та 1 *модульну контрольну роботу*. По завершенні вивчення змістового модулю студент складає модульний контроль (МК). Участь всіх студентів в контрольному заході обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі та виконується на останньому занятті зі змістового модуля. Тест містить 15 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 2 бали. Максимальна кількість балів, яку можна набрати за МК – 30 балів.

Підсумкова контрольна робота (залік)

На передостанній лекції з дисципліни з усього обсягу пройденого і відведеного на самостійну роботу студентів матеріалу проводиться *підсумкова контрольна робота* (2 завдання). Студент повинен дати письмову розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи (від 1 до 10 балів за одне завдання):

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	9 – 10 балів;
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу	6 – 8 балів;
Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми	4 – 5 балів;
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі	2 – 3 балів;
Відповідь містить значні помилки елементарного рівня	1 бал.

Бали, які отримані студентом на підсумковій контрольній роботі, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (семінари, модульні контрольні роботи, письмові завдання самостійної роботи).

Умовою допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (*критично-розрахунковий мінімум*). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт та виконання індивідуальних робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. **Рекомендований мінімум** для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) – **48 балів**.

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>48</i>	<i>12</i>	<i>60</i>
Максимум	80	20	100

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються відповідно до чинних в Університеті нормативних документів.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Студент, який набрав суму балів **не менше** встановленого мінімуму залікових балів (60) має право, за погодженням з викладачем, не виконувати підсумкову контрольну роботу. У випадку, коли студент має бажання збільшити кількість балів (але не більше ніж до 100) він складає залік.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять.

Назва теми	Кількість навчальних годин		
	лекції	самостійна робота	семінари
Модуль 1. Привласнюючи форми господарювання в системі життєдіяльності українського етносу.			
Тема 1. Соціальна антропологія як наука і навчальна дисципліна.	2	2	12
Тема 2. Соціалізація в народній культурі українців.	2	2	14
Тема 3. Соціальні інститути в народній культурі.	4	4	14
Тема 4. Тілесність: соціокультурний конструкт.	4	4	12
Тема 5. Соціальні девіації та способи напоумлення порушників	4	4	14
Тема 6. Соціалізація дітей та молоді в народній культурі українців.	4	4	14
Разом	20	20	80

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **20 год.**

Семінари – **20 год.**

Самостійна робота – **80 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Борисова О.В. Соціальна антропологія: навчальний посібник. К.:Кондор-Видавництво, 2016. – 224с.
3. Дельєж Р. нариси з історії Антропології: школи, автори, теорії / Переклад з фран. Євгена Марічева. Київ: Видавничий дім «Киево-Могилянська академія», 2008. 288 с.
4. Народна культура українців: життєвий цикл людини : Історико-етнологічне дослідження : У 5 т. / Наук. ред. М. Гримич. — Т. 1 : Діти. Дитинство. Дитяча субкультура. — К. : Дуліби, 2008. — 400 с.
5. Народна культура українців: життєвий цикл людини: Історико-етнологічне дослідження : У 5 т. / Наук. ред. М. Гримич. — Т. 2 : Молодь. Молодість. Молодіжна субкультура. — К. : Дуліби, 2010. — 568 с.
6. Народна культура українців: життєвий цикл людини : Історико-етнологічне дослідження : У 5 т. / Наук. ред. М. Гримич. — Т. 3 : Зрілість. Жіноцтво. Жіноча субкультура. — К. : Дуліби, 2012. — 480 с.
7. Народна культура українців: життєвий цикл людини : Історико-етнологічне дослідження : У 5 т. / Наук. ред. М. Гримич. — Т. 4 : Зрілість. Чоловіки. — К. : Дуліби, 2013. — 584 с.
8. Народна культура українців: життєвий цикл людини : Історико-етнологічне дослідження : У 5 т. / Наук. ред. М. Гримич. — Т. 5 : Старість. Смерть. Культура вшанування. — К. : Дуліби, 2015. — 430 с.
9. Поправко О.В. Антропологія: навчальний посібник. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім.Богдана Хмельницького, 2016. – 285 с.
10. Соціум. Альманах соціальної історії/ Нац. акад. наук України, Ін-т історії України ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. –
6. Ярская-Смирнова Е.Р. Социальная антропология : учебное пособие / Е. Р. ЯрскаяСмирнова, П. В. Романов. – Ростов н/Д : Феникс, 2004. – 412 с.

Додаткові:

1. Арнольд ван Геннеп Обряды перехода. Систематическое изучение обрядов / Пер. с французского. – М.: Восточная литература РАН, 2002. – 198 с.
2. Байбурин А. К. Ритуал в традиционной культуре: структурно-семантический анализ восточнославянских обрядов. – СПб., 1993. – 238 с.
3. Балущок В. Обряди ініціацій українців та давніх слов'ян . – Львів – Нью-Йорк: Видавництво М.П. Коць, 1998. – 215 с.
4. Бондаренко Г. Українська етнокультура в контексті глобалізаційних викликів. – К.: ІМФЕ ім. М.Т.Рильського НАН України, 2014. – 226 с., 23 іл.
5. Борисенко В. К. Сімейна обрядовість українців ХХ - початку ХХІ століття / Валентина Борисенко ; [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, ІМФЕ. - Київ, 2016. - 256 с. + 80 іл.
6. Грушевський Марко, Кузеля Зенон Дитина у звичаях та віруваннях українського народу. – Репр. Вид. 1906 р. – К., 2017. – Ч.1. – 234 с.; – К., 2017. – Ч.2. – 196 с.
7. Заглада Н. Побут селянської дитини. Матеріали до монографії с. Старосілля // Матеріали до української етнології. – К., 1929. – 218 с.
8. Кон И.С. Ребенок и общество (Историко-этнографическая перспектива). – М.: Наука, 1988. – 272 с.
9. Маерчик М. Ритуал і тіло: структурно-семантичний аналіз обрядів українського родинного циклу. – К., 2011. – 328 с.
10. Традиційне весілля українців: Унікальні записи кінця ХІХ – 20–40 років ХХ ст. / Упоряд., передмова та примітки В. Борисенко. – К.: ВД «Стилос», 2012. – 190.